

YTTRANDE

2019-10-24 Ärendenr:
NV-05119-19

Utbildningsdepartementet
u.registrator@regeringskansliet.se

Inspel med anledning av regeringens inbjudan att inkomma med synpunkter på regeringens forskningspolitik (U2019/02263/UH)

Sammanfattning

Naturvårdsverket lämnar fyra synpunkter på regeringens kommande forskningspolitik:

- Naturvårdsverket vill uppmärksamma värdet av forskningsanslag som en effektiv samverkansform för att nyttiggöra forskningsresultat
- Naturvårdsverket vill påtala vikten av en långsiktig finansiering av forskningsinfrastrukturer
- Naturvårdsverket föreslår ett åttonde nationellt forskningsprogram med fokus på biologisk mångfald
- Naturvårdsverket anser att fortsatt forskning om klimatförändringarnas effekter och omställning till ett fossilfritt välfärdsland är avgörande

Naturvårdsverkets synpunkter

I inbjudan att inkomma med synpunkter på kommande forskningspolitik står att ”*Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen bör fortsatt vara vägledande när samhällsutmaningar pekas ut och utgöra grund för regeringens olika insatser*”. Naturvårdsverket instämmer i att detta även bör vara vägledande för forskningspolitiken.

Arbetet med de svenska miljökvalitetsmålen syftar till att den ekologiska dimensionen av Agenda 2030 uppnås. I den fördjupade utvärderingen av miljömålen som lämnades till regeringen i januari 2019¹ identifieras klimatförändringar och utarmning av biologisk mångfald som två områden där det behövs snabba och kraftfulla insatser för att vända den negativa utvecklingen.

---

¹ Naturvårdsverket 2019. Fördjupad utvärdering av miljömålen 2019 med förslag till regeringen från myndigheter i samverkan. Huvudrapport. ISBN 98-91-620-6865-3.

Nedan följer Naturvårdsverkets synpunkter på regeringens kommande forskningspolitik. Gemensamt för dem är den ökade digitaliseringen av miljödata. Digitaliseringen öppnar upp nya möjligheter att lagra och analysera data samt att kommunicera och visualisera resultat. För att lyckas med detta behövs tillgång till kraftfulla datorer, samarbete mellan experter inom miljö- och IT-sektorerna samt kunskap och framhållning vad gäller livslängden på digitala lagringsmedier. Det krävs även att juridiken utvecklas i takt med digitaliseringen.

Naturvårdsverket vill uppmärksamma värdet av forskningsanslag som en effektiv samverkansform för att nyttiggöra forskningsresultat

För att ställa samhällsrelevanta frågor och återföra forskningsresultat till samhället, som ett bidrag till att lösa samhällets stora utmaningar, behövs en effektiv och ändamålsenlig samverkansmodell, med starka länkar mellan forskningen och avnämarsidan.

Naturvårdsverket önskar i detta sammanhang uppmärksamma värdet av myndighetens forskningsanslag. Sakkunniga handläggare involveras i samtliga steg och ser till att rätt frågor ställs, samt att svaren omhändertas och når avsedd del inom myndigheten. Modellen bygger på tre steg:

1. Identifiering av kunskapsbehov inom förvaltningen.
2. Genomförande av öppna utlysningar, på liknande sätt som andra forskningsfinansiärer, och som kompletterar den vetenskapliga granskningsprocessen med granskning av relevansen.
3. Avsättning av resurser och tid för att följa och hämta hem resultat från beviljade forskningsprojekt.

Forskningsanslaget ger Naturvårdsverket möjlighet att effektivt stärka både miljöarbetet och arbetet med omställningen till ett hållbart samhälle med forskningsresultat.

Många forskningsfinansiärer stödjer det arbetet, men på olika sätt. Naturvårdsverket har en unik position. Man kan tala om uppströms och nedströms bland finansiärerna, där exempelvis Vetenskapsrådet är uppströms (med finansiering av grundforskning), senare Formas (*generell* behovsmotiverad forskning), och slutligen nedströms Naturvårdsverket (*specifik* behovsmotiverad forskning). Även om både Formas och Naturvårdsverket finansierar behovsmotiverad forskning är det skillnad mellan å ena sidan den *övergripande generella*, och å andra sidan den *verksamhetsnära specifika*, där forskare och handläggare på myndigheter samverkar inom satsningarna.

Naturvårdsverket vill påtala vikten av en långsiktig finansiering av forskningsinfrastrukturer

Forskningsinfrastrukturen behöver förstärkas, förbättras och underlättas. Naturvårdsverket ger tre exempel på områden där vi ser möjligheter till förstärkt och förbättrad forskningsinfrastruktur:

- Analyslaboratorier – liknande de som finns hos SciLifeLab för molekylärbiologisk forskning kan användas även inom miljöarbetet, alternativt ny motsvarande infrastruktur för analys av prover.

- Referenslaboratorier för prover – ska stå för kvalitet, kontinuitet, kapacitet, ansvara för interkalibrering/ringtester, utbildning och rådgivning.
- Databaser för data – kvalitetssäkrade, transparenta, lätta att leverera data till och extrahera data från.

Samordningsvinster kan dessutom erhållas om forskningsinfrastrukturer inom miljö- och hållbarhetsarbetet koordineras med samhällets övriga behov av datainfrastruktur. Till exempel skulle en gemensam infrastruktur för olika miljöprover dels utgöra en garant för hög kvalitet och kapacitet samt för kontinuitet i analysarbetet och handhavandet av data, dels undvika att kostsamma parallella system byggs upp.

Naturvårdsverket föreslår ett åttonde nationellt forskningsprogram med fokus på biologisk mångfald

Regeringen har tidigare inrättat sju nationella forskningsprogram som har varit bra instrument för att lösa prioriterade samhällsutmaningar och stärka samverkan mellan forskare, forskningsfinansiärer och samhällsaktörer. Naturvårdsverket anser att samverkan mellan olika forskningsfinansiärer kring forskningsutlysningar i dessa program har varit givande. Dock behövs ökat fokus på den ekologiska dimensionen och den biologiska mångfalden.

Förlust av biologisk mångfald är tillsammans med ett förändrat klimat en av vår tids största samhällsutmaningar^{2 3 4}. Inför EU:s nya forskningsprogram Horizon Europe utvecklas förslag på Partnership Biodiversity vilket förutspås prioriteras högt och där samverkan med nationella program förväntas⁵. I denna kontext förväntas betydelsen av nationella forskningsprogram för biologisk mångfald öka.

För att åstadkomma en transformativ omställning som kan vända den negativa utvecklingen med förlust av arter och vikande populationer, behövs en samordnad kraftsamling med tvärvetenskapliga forskningsansatser med det globala hållbarhetsmålet 15 – Ekosystem och biologisk mångfald – som medelpunkt adresserat unisont med hållbarhetsmålen 6, 12, 13 och 14.⁶

Naturvårdsverket menar att ett nationellt forskningsprogram om biologisk mångfald gemensamt för alla ekosystem ger det ökade fokus på frågan som behövs för att samla resurserna för forskning på liknande sätt som har skett för klimatområdet. Naturvårdsverket har samsyn med Formas om att satsningar på biologisk mångfald behöver öka, att implementering och nyttiggörande av

---

² Naturvårdsverket 2019. Fördjupad utvärdering av miljömålen 2019 med förslag till regeringen från myndigheter i samverkan. Huvudrapport. ISBN 98-91-620-6865-3.

³ IPBES 2019. Global assessment report on biodiversity and ecosystem services. IPBES secretariat, Bonn, Germany. <https://www.ipbes.net/global-assessment-report-biodiversity-ecosystem-services>

⁴ IPCC 2019. Special Report on Climate Change, Desertification, Land Degradation, Sustainable

⁵ Se punkt 30 i https://www.era-learn.eu/documents/candidates_europeanpartnerships

⁶ Mål 6: Rent vatten och sanitet, Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion, Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna, Mål 14: Hav och marina resurser samt Mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald

forskningen är viktig och att ett eventuellt nationellt program bör kopplas till den internationella forskningen.

Naturvårdsverket anser att fortsatt forskning om klimatförändringarnas effekter och omställning till ett fossilfritt välfärdsland är avgörande

Forskning spelar en avgörande roll för att förstå hur vi påverkar klimatet, effekten av kommande klimatförändringar och hur en omställning till ett fossilfritt välfärdsland kan ske. Naturvårdsverket ger här tre exempel på hur det kan göras:

- Vidareutveckla och analysera resultatet från klimatscenarier på global, nationell och lokal nivå för att förstå effekten av kommande klimatförändringar. Arbetet måste följa med i omvärldens förändringstakt samt kunna ge professionella och anpassade tolkningar av resultaten till olika målgrupper i samhället.
- Förstärk svensk medverkan och bidrag till internationella kunskapsutvärderingar såsom av den internationella klimatpanelen IPCC och inom motsvarigheten för biologisk mångfald IPBES, samt olika FN-organ såsom UNEP. Internationella kunskapsutvärderingar är viktiga som grundläggande beslutsunderlag i klimat-, miljö-, och hållbarhetsarbetet på alla nivåer, inom politik, näringsliv och praktik i exempelvis kommuner.
- Vidareutveckla forskning om förändrade beteenden och effektivare användning av befintliga lösningar såväl som utveckling av ny teknik. Forskningspolitiken behöver även inriktas mot att utifrån olika samhällsvetenskaper förstå hur hela samhället kan göras delaktigt i och acceptera en omställning till att bli världens första fossilfria välfärdsland. Klimatkompetens behöver därför bättre integreras i all samhällsvetenskap, som exempelvis välfärdsfrågor, företagsekonomi, nationalekonomi och beteendevetenskaper.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Björn Risinger.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit avdelningschefen Martin Eriksson, föredragande, enhetschefen Mats Andersson samt handläggarna Ulrika Isberg och Gunilla Ejdung.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför nammunderskrifter.

Björn Risinger

Martin Eriksson

Kopia till:

Miljödepartementet m.registrator@regeringskansliet.se